

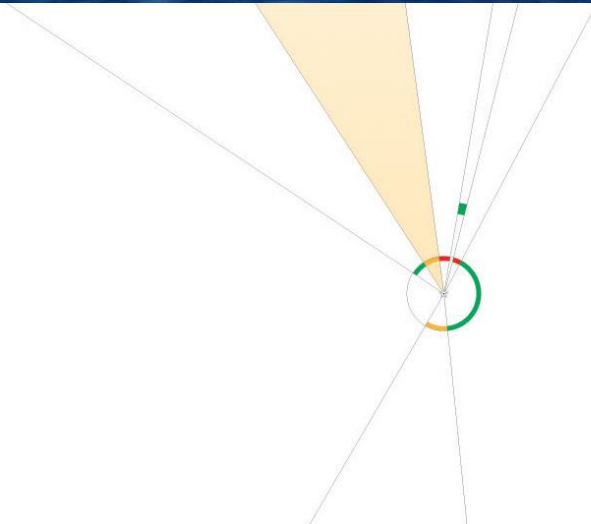

Kragerø
Sparebank

- i flo og fjære siden 1840

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

Oppdatert per 31. desember 2014

Innhold

1	Innledning og formål med dokumentet	3
2	Konsolidering	3
2.1	Oversikt over datterselskap, tilknyttede selskaper mv	3
3	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	4
3.1	Ansvarlig kapital/ Kapitalkrav	5
3.2	Bufferkrav	7
3.3	Uvektet kjernekapitalandel	
4	Kredittrisiko og motpartrisiko	8
4.1	Definisjon av mislighold og verdifall	8
4.2	Metode for beregning av nedskrivninger	9
4.3	Engasjementer fordelt på engasjementstyper av motparter og geografiske områder	9
4.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	10
4.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier	10
4.6	Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier	11
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	11
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	12
4.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	13
5	Egenkapitalposisjoner	13
6	Renterisiko	14
7	Styring og kontroll av risiko	15
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP	15
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoeer	17
7.2.1	Kredittrisiko	17
7.2.2	Markedsrisiko	18
7.2.2.1	Aksjekursrisiko	18
7.2.2.2	Valutarisiko	19
7.2.3	Likviditetsrisiko	19
7.2.4	Operasjonell risiko	19
7.2.5	Konsentrasjonsrisiko	19
7.2.6	Eiendomspriserisiko	19
7.2.7	Forsikringsrisiko	19
7.2.8	Forretningsrisiko	19
7.2.9	Omdømmerisiko	19
7.2.10	Strategisk risiko	20
		20

Innledning og formål med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriften del IX (pilar 3).

Dette dokumentet utarbeides/oppdateres årlig med utgangspunkt i årsregnskapet.

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2014 med mindre annet fremgår.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år.

Det vises til annen litteratur for en nærmere beskrivelse av kapitaldekningsreglene.

2. Konsolidering

Kragerø Sparebank eier 51 % av datterselskapet Telemarksmegleren AS og 100 % av Investmar AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap. Unnlatt konsolidering av bankens datterselskaper begrunnes med at det ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. Regnskapet er derfor ikke konsolidert, iht til regnskapsloven § 3–8. 2 ledd.

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

	Kommune	Selskaps- kapital	Antall Aksjer	Eierandel	Total egenkapital	Resultat 2014
Selskap						
Telemarksmegleren AS	Kragerø	3.986	153	51 %	2.186	1.897
Investmar AS	Kragerø	5.968	1.000	100 %	5.798	-318
					7.984	1.579

3 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

3.1 Ansvarlig kapital

Banken har valgt standardmetoden for beregning av kapitalkrav til kredittrisiko og basismetoden for beregning av operasjonell risiko. (Bankens handelsportefølje er av en slik størrelse at banken derfor ikke beregner markedsrisiko i henhold til Pilar I) Dette innebærer at beregningen av kapitalkrav for disse risikoer følger kapitalkravsforskriften kategorier og vektingsregler.

Regelverket etter kapitalkravsforskriften, Basel II, innebærer følgende vektingsregler av vesentlig betydning for kredittrisikoen i banken;

- Lån med pant i bolig innenfor 80 prosent av forsvarlig verdi gis risikovekt 35 prosent.
- Øvrige lån vektet 100 prosent såfremt de ikke tilfredsstiller kravene til massemarkedsengasjementer
- Små og diversifiserte engasjementer, såkalte massemarkedsengasjementer, gis redusert vektning fra 100 prosent til 75 prosent.
- Fordringer mot institusjoner og pengemarkedsfond vektet 20 prosent, mens resterende hovedsakelig vektet 100 prosent.

Beregning av kapital for operasjonell risiko etter basismetoden innebærer et kapitalkrav fastsatt i forhold til selskapets rentenetto og andre inntekter. Vurdering av operasjonell risiko baseres på erfarte hendelser, hendelser i bransjen og iboende risikoer.

Spesifikasjon av ansvarlig kapital (beløp i tusen kroner)

Spesifikasjon av ansvarlig kapital (tall i tusen NOK), minimumskrav til ansvarlig kapital (beløp i tusen kroner) og beregning

Kapitaldekning

Sparebankens fond	390.454
Gavefond	2.500
Sum egenkapital	392.954
Frdrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	-2.575
Frdrag for immaterielle eiendeler	695
Frdrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-30.789
Sum ren kjernekapital	360.285

Fondsobligasjoner	
Frdrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	
Sum kjernekapital	360.285

Ansvarlig lånekapital	
Frdrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	
Sum tilleggskapital	

Netto ansvarlig kapital	360.285
--------------------------------	----------------

Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)

Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	18.640
Offentlige foretak	
Multilaterale utviklingsbanker	
Internasjonale organisasjoner	
Institusjoner	19.351
Foretak	437.376
Massemarkedsengasjementer	
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	808.761
Forfalte engasjementer	20.713
Høyrisiko-engasjementer	
Obligasjoner med fortrinnsrett	9.637
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	789
Andeler i verdipapirfond	112.467
Egenkapitalposisjoner	39.047
Øvrige engasjementer	276.706
Gruppenedskrivninger	-11.300
CVA-tillegg	
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	1.732.187
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	149.223
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	
Sum beregningsgrunnlag	1.881.410

Kapitaldekning i %	19,15
Kjernekapitaldekning	19,15
Ren kjernekapitaldekning i %	19,15

3.2 Kapitalkrav

Tabellen nedenfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet kapitalkrav.

Minimumskrav til ansvarlig kapital	(beløp i tusen kroner)
Eksponeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	
Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	1.678
Offentlige foretak	
Multilaterale utviklingsbanker	
Internasjonale organisasjoner	
Institusjoner	1.742
Foretak	39.364
Massemarkedsengasjementer	
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	72.788
Forfalte engasjementer	1.864
Høyrisiko-engasjementer	
Obligasjoner med fortrinnsrett	867
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	71
Andeler i verdipapirfond	10.122
Egenkapitalposisjoner	3.514
Øvrige engasjementer	24.904
Gruppenedskrivninger	-1.017
CVA-tillegg	
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	155.897
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	13.430
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	
Sum beregningsgrunnlag	169.327

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2014 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 275,6 millioner.

Buffertype	Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2014 i mill kr
Bevaringsbuffer	47035
Systemrisikobuffer	56443
Motsyklisk buffer	Ikke aktuelt
Kombinert bufferkrav	103.478

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10). Den uvektede kjernekapitalandelen har til hensikt å fungere som sikkerhet mot for lavt beregningsgrunnlag i kapitaldekningsberegningene, og sørge for at bankene holder et minimum av kapital, selv ved vridning av porteføljen mot lavrisikosegmenter. Uvektet kjernekapitalandel er omtalt i CRD IV-forordningen (CRR, EU No. 575/2013) artikkel 430.

Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital) 10.99%

Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)

4 Kredittisiko og motpartsrisiko

4.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon av misligholdte engasjement:

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 8 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er innekket som avtalt.

Definisjon av øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ennå ikke er misligholdt, når det er identifisert objektive bevis på verdifall.

Definisjon av verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter "Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004". Utlån måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv Basel II – Pilar rentemetoden, som forenklet kan sies å være utlånets balanseførte verdi ved første gangs måling justert for mottatte avdrag og eventuell nedskrivning for tap.

Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet.

Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier.

Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked
- Vesentlige/uvesentlige engasjement
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Endring i risikoklasser

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- a) Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- b) Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd.
- c) Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
- d) Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas Enkeltvis på alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert Individuelt for nedskrivning skal ikke medtas i den gruppevis vurderingen.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Prosentvise tap innenfor de forskjellige næringer og økonomiklasser som nevnt over blir utregnet og summert og danner grunnlag for sum nedskrivning på grupper av næringslån.

I tillegg har banken valgt å foreta nedskrivning på grupper av utlån innenfor personkundemarkedet på boliglån utover 80 %, dvs. andre lån til private formål og boligbyggelån.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning				
Lønnstakere o.l.	1.595.566	75.998	179.285	1.850.849
Utlandet	5.712	46	-	5.758
				-
<i>Næringssektor fordelt:</i>				-
Jordbruk, skogbruk, fiske	44.239	1.432	40	45.711
Industriproduksjon	58.478	3.888	210	62.576
Bygg og anlegg	62.557	8.855	1.446	72.858
Varehandel, hotell/restaurant	87.287	8.861	4.149	100.297
Transport, lagring	25.014	726	1.960	27.700
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	396.843	6.330	2.770	405.943
Sosial og privat tjenesteyting	63.860	4.678	100	68.638
				-
Sentralbank				
Kredittinstitusjoner				
Sum	2.339.556	110.814	189.960	2.640.330
Kragero	1.389.354	60.647	185.080	1.635.081
Resten Telemark	235.413	2.869	1.057	239.339
Oslo/Akerhus	496.230	39.279	1.446	536.955
Resten av landet	212.849	8.019	2.377	223.245
Utlandet	5.712			5.712
Gjennomsnitt²	2.302.316	101.275	166.691	2.570.281

¹ Etter individuelle nedskrivninger

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	186.200	37.664	125.399	488.706	1.501.587		2.339.556
Ubenyttede rammer	-		110.814		-		110.814
Garantier				189.960	-		189.960
Sum	186.200	37.664	236.213	678.666	1.501.587	-	2.640.330

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹
Offentlig forvaltning			
Lønnstakere o.l.	4.950	1.796	581
Utlandet			
<i>Næringssektor fordelt:</i>			
Jordbruk, skogbruk, fiske		1.743	237
Industriproduksjon			
Bygg og anlegg	3.968		3.000
Varehandel, hotell/restaurant		3.017	1.000
Transport, lagring			
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	4.953	19.785	1.700
Tjenesteytende næringer ellers	5.111	4.953	
			2.534
Sum	18.982	31.294	9.052
Kragero	16.425	24.609	6.229
Resten av Telemark	-	1.731	1.123
Oslo/akerhus	2.555	4.954	1.700
Resten av landet	2	-	-
Utlandet	-	-	-
Sum	18.982	31.294	9.052

1) Kun individuelle nedskrivninger

4.6 *Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier*

Endringer i nedskrivninger på individuelle utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner).

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)	Utlån
Individuelle nedskrivninger på utlån	
Individuelle nedskrivninger 01.01.	10.043
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-4.164
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	-1.000
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	4.700
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-527
Individuelle nedskrivninger 31.12.	9.052

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)	Utlån
Nedskrivninger på grupper av utlån	
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	12.600
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	-1.300
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	11.300

Året nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen kroner).

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen kro	Utlån
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	991
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	
Periodens endring i gruppeavsetninger	1.300
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-4.682
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	-1.894
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-161
Periodens tapskostnader	-4.446

4.7 *Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål*

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Kragerø Sparebank har per rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen
Stater og sentralbanker	111.310	111.310	
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	93.200	93.200	
Offentlige foretak	-	-	
Multilaterale utviklingsbanker	15.075	15.075	
Internasjonale organisasjoner	-	-	
Institusjoner	106.088	106.088	
Foretak	447.282	443.353	
Massemarkedsengasjementer			
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.919.467	1.919.467	
Forfalte engasjementer	14.160	14.160	
Høyrisiko-engasjementer			
Obligasjoner med fortrinnsrett	96.372	96.372	
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	3.943	3.943	
Andeler i verdipapirfond	155.965	155.965	
Egenkapitalposisjoner	39.047	39.047	
Øvrige engasjementer	306.305	291.404	
Sum	3.308.214	3.289.384	-

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 *Motpartsrisiko knyttet til derivater*

Det er inngått rentebytteavtaler for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning på poster innenfor balansen. Avtalene, som er rene sikringsforretninger medfører avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp og avtalt tidsrom.

5 *Egenkapitalposisjoner*

Aksjer og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi, med unntak av investeringer i pengemarkedsfond, som vurderes til markedsverdi. Årsaken til dette er at avkastningen i pengemarkedsfond er renter på underliggende rentebærende aktiva. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for ikke børsnoterte aksjer som er omløpsmidler eller anleggsmidler, er anskaffelseskost. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Beløp i tusen kroner

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål	158.357	155.964	7.902	-3.663	-3.663
- børsnoterte aksjer	10.082	10.082			
- andre aksjer og andeler	1.985	2.054			
Aksjer og andeler - strategisk formål	55.581	65.248			
- børsnoterte aksjer					
- andre aksjer og andeler	13.038	28.190			
Sum	239.043	261.538	7.902	-3.663	-3.663

6 Renterisiko

Banken benytter finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot renterisiko som oppstår gjennom bankens virksomhet. Slike avtaler omfatter rentebytteavtaler og aksjeindeksopsjoner, valutabytteavtaler, kombinerte rente- og valutabytteavtaler og kombinerte rente- og aksjeindeksbytteavtaler. Bankens finansielle derivater er definert som sikringsforretninger og effekten av disse blir vurdert i sammenheng med den sikrede post. Banken benytter ikke slike forretninger til spekulativ handel, men bare som del av bankens sikringsstrategi. Alle bankens derivatavtaler dekker også kravene til regnskapsmessig sikring. Siden alle finansielle derivater er klassifisert som sikringskontrakter, er de bokført til verdien ved inngåelsen, dvs. virkelig verdi lik null. Virkelig verdi på rapporteringstidspunktet er basert på verdianslag innhentet fra meglere og motparter. Virkelig verdi tilsvarer prisen en vil betale eller motta i markedet ved terminering av en kontrakt. Virkelig verdi av finansielle derivater benyttes kun til informasjon i note, se note 6.

Renteinstrumenter utenfor balansen

Resultatet av sikringsforretninger blir bokført parallelt med resultatet av den underliggende balanseposten som forretningen er inngått for. Finansielle derivater som er sikringsforretninger verdsettes etter samme prinsipper som den sikrede post. Det fremkommer således ikke noen isolerte gevinster eller tap på disse. Netto resultat av rentebytteavtalene er ført mot rentekostnader og renteinntekter. Den del av bytteavtalen som er inngått for å sikre utbetalingen av børsavkastning på inngåtte innskuddsavtaler, er en sikringsforretning, og den verdsettes etter samme prinsipp som den sikrede post. Beregnet merverdi på sikringsforretningen har tilsvarende beregnet merverdi på bankinnskuddet. Det fremkommer således ikke noen.

Rentebytteavtaler utenom balansen	Løpetid	Nominelt beløp		Markedsverdi
		31.12.2014	Snitt 2014	31.12.2014
Sikringsportefølje/Instrument				
Renteswap avtaler for sikring av utlån til kunder	2014-2021	98.000	83.500	-4.370
Samlet portefølje		98.000	83.500	-4.370

7 **Styring og kontroll av risiko**

7.1. **Formål og prinsipper for ICAAP**

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

Fremtidige tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinje-forsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, men skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoer, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoene. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på en overordnet risikotoleranse, etablert et minstekrav til buffer utover beregnet kapitalbehov. Dette nivået er benevnt bankens minimumskrav til kapitaldekning.

I fastsettingen av bankens minimumskrav til kapitaldekning inngår bankens internt beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at minimumskrav til kapitaldekning alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

Bankens minimumskrav til kapitaldekning og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderingen er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Likviditetsrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoer gjøres ved hjelp av ulike metoder.

Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken en reversed stresstest. I en reversed stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt.

Hensikten med en slik reversed stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå.

Banken gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene. Kragerø Sparebank er en forholdsvis liten kredittinstitusjon. Det er derfor et overordnet mål for styret at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risiko. Finansiell risiko deles inn i kredittisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risikoer, og hvordan banken har håndtert disse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som en integrert del av bankens internkontrollopplegg.

Ansvarlig avdelingsleder forestår her avviksrapporing til adm. banksjef, som igjen sørger for videre rapportering til bankens styre i de situasjonene der det er påkrevet.

7.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, ubenyttede kreditter, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater. Kredittrisiko avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid for forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerhetens verdi. Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Kredittrisiko er bankens vesentligste risiko og består hovedsakelig av utlån. Det stilles i utgangspunktet krav om 15 % egenkapital til alle bankens utlånskunder.

Som sikkerhet for bankens utlånsportefølje benyttes i hovedsak:

- pant i fast eiendom
- registrerbart løsøre, landbruksløsøre og driftstilbehør
- fordringer og varelager
- pant i bankinnskudd
- finansiell pant registrert i VPS, aksjer og obligasjoner
- kausjonister

Generelt kreves sikkerhet for alle typer lån, med unntak av lønnskottkreditt

7.2.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap og gevinst forårsaket av endringer i markedsparametere som rente, valutakurser, aksje- eller råvarepriser. Markedsrisiko som banken står overfor er hovedsakelig renterisiko og inkluderer potensielle svingninger i verdien av fastrenteinstrumenter eller finansielle instrumenter knyttet til en markedsbenchmark (NIBOR flytende pengemarkedsrente) som følge av endringer i markedsrenter, og i fremtidige kontantstrømmer for finansielle instrumenter til flytende rente. Priserisiko kommer av endringer i markedspriser, enten forårsaket av spesifikke faktorer knyttet til et individuelt finansielt instrument eller utsteder, eller faktorer som påvirker alle instrumenter handlet i et marked. Dette kan for eksempel omhandle endringer i priser eller volatilitet på aksjer, aksjeindekser eller råvarer. Rentepapirer, aksjederivater og råvaderivater er eksponert for denne risikoen.

Det vesentligste av markedsrisiko relaterer seg til verdipapirmarkedet representert ved egne verdipapirbeholdninger. Hovedtyngden av bankens portefølje er plassert i likvide obligasjoner med begrenset risiko for store fall i markedsverdi. Obligasjonsporteføljen er forvaltet av Eika Kapitalforvaltning som har spesialkompetanse innen området. Forvaltningen er underlagt rapporterings- og posisjonsrammer fastlagt av styrene i selskapene. Rammene skal begrense risikoen, og disse rammene gjennomgås minst én gang i året.

Konsernets samlede markedsrisiko vurderes basert på stressscenarier utarbeidet i tråd med anbefalinger fra Finanstilsynet og Baselkomiteen.

Banken benytter følgende sikringsinstrumenter:

Rentebytteavtaler (renteswapper og kombinerte rente- og valutabytteavtaler) – avtaler om å bytte rentebetingelser, eller rentebetingelser og kontantstrømmer i valuta, for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.

Formålet med bruk av rente- og valutainstrumenter er å sikre fremtidige rentevilkår eller motvirke effekten av kurssvingninger.

Aksjer i tilknyttede selskaper, konsernselskaper og strategiske plasseringer er ikke en del av priserisikoen på aksjer, men inngår i strategisk risiko og eierrisiko. Konsernet har ingen vesentlig valutaeksponering per 31. desember 2014. Konsernet er også eksponert for renterisiko knyttet til tap av rentenetto. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i banken. Renterisiko reduseres ved at innlån og utlån i høy grad tilpasses samme rentebetingelser.

7.2.2.1 Aksjekursrisiko

Aksjekursrisikoen omhandler risiko i forhold til aksjer, aksjefond og pengemarkedsfond. Disse deles gjerne inn i handelsportefølje, øvrige omløpsmidler og anleggsmidler.

Omløpsporteføljen består hovedsakelig av fond hvor banken har plassert deler av sin overskuddslikviditet. Disse fondene inngår som en del av bankens likviditetsreserve. Størrelsen på og kursutviklingen for denne beholdningen inngår i den månedlige rapporteringen til bankens styre. Anleggsbeholdningen består hovedsakelig av aksjer i strategiske selskaper. Virksomheten styres av egne regler fastsatt av styret, og det er gitt klare fullmakter og volumbegrensninger på området.

7.2.2 Valutarisiko

Banken har gjennom året ikke hatt posisjoner i valuta utover kjøp og salg av reisevaluta til våre kunder. Valutarisikoen vurderes som minimal.

7.2.3 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

7.2.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

Banken skal ha en moderat risikoprofil når det gjelder operasjonell risiko, men er eksponert for betydelig iboende operasjonell risiko gjennom sin virksomhet. Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko. Banken skal innrettes slik at man alltid unngår store tap. For øvrig må tiltak knyttet til operasjonell risiko være basert på en analyse av kostnad og nytte.

7.2.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er risiko for tap som følge av konsentrasjon av store enkeltkunder, enkelte bransjer, geografiske områder, sikkerheter med samme risikoegenskaper (for eksempel priser), motparter i interbankoperasjoner eller handel med finansielle derivater.

Kapital allokert til konsentrasjonsrisiko er i første rekke knyttet til virksomheter som fremkommer på rapport over store engasjementer, lokale bedrifter og eksponering i konjunkturutsatte bransjer.

Banken har to store utlånsengasjementer til bedriftsmarkedet. Tap på konsentrasjonsrisiko er som redegjort for over, tatt hensyn til i tapsavsetningene.

7.2.6 Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på bankens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer, eller uventede tap på lån til datterselskaper som er eiendomsselskaper. (Ofte er eiendommassen skilt ut i egne datterselskaper). Eiendomspriserisiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko.

7.2.7 Forsikringsrisiko

Banken selger forsikringsprodukter via Eika forsikring AS og har ikke forutsatt risiko på dette området.

7.2.8 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter, og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.

Forretningsrisiko omfatter omdømmerisiko og strategisk risiko, og vurderes som lav. Omdømmerisiko ønskes lav, mens strategisk risiko aksepteres samlet lav til middels. For enkeltprosjekter aksepteres en høyere risikotoleranse.

Styret anser de vesentligste forretningsrisikoer knyttet til utviklingen å være:

- Markedsforhold/konkurransen
- Kundetilfredshet og -lojalitet
- Omdømme (også i forhold til kapitalmarkedene)
- Kompetansekrav
- Endring i rammebetingelser
- Resultat/soliditet.

7.2.9 Omdømmerisiko

Omdømmerisiko er risiko for at banken påføres tap eller kostnader som følge av at omdømmet svekkes ved manglende kontrollrutiner. Bankens risikovurdering er i 2014 foretatt etter samme opplegg som foregående år. Innenfor alle bankens risikoområder er det foretatt en vurdering som har resultert i risikovekt etter en skala fra 1 til 5, hvor 1 betyr ubetydelig skade og 5 betyr svært alvorlig skade. Det er så foretatt en systematisk gjennomgang av alle bankens virksomhetsområder og definert de forskjellige typer risiko innenfor hvert område. Den enkelte type risiko er deretter tildelt risikograd i en skala fra 1 til 3, hvor 1 er liten, 2 er moderat og 3 er stor risikograd. Ved å multiplisere risikovekten med risikograden, er det beregnet en relativ risiko innenfor de forskjellige virksomhetsområder og typer risiko. Det er foretatt systematisk gjennomgang av alle tiltak som banken har iverksatt for å redusere risiko. Den relative risiko er også vurdert mot de interne rutiner og instruksjoner og det rammeverk som er etablert i bankens systemer. Vurderingen har resultert i restrisiko, som er den risiko banken har vurdert i forhold til iverksettelse av utvidede tiltak for å begrense risikoen ytterligere.

7.2.10 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.